

Zápisnica

**zo šestnásteho zasadnutia Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny
a rodovú rovnosť**

26. júna 2014 o 16.00 hod., Úrad vlády SR, Bratislava

Program rokovania:

Otvorenie;

1. Informácia výkonného riaditeľa Slovenského národného strediska pre ľudské práva o udelení akreditačného statusu B stredisku;
2. Návrh Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v SR – aktuálna verzia (predkladá podpredseda vlády a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí SR);
3. Návrh správy o plnení Národného akčného plánu rodovej rovnosti na roky 2010 – 2013 (predkladá minister práce, sociálnych vecí a rodiny SR);

Zhrnutie rokovania v rámci jednotlivých bodov

Otvorenie

Miroslav Lajčák, predseda rady

- 1/ Otvoril v poradí šestnástе zasadnutie Rady vlády SR pre ľudské práva, národnostné menšiny a rodovú rovnosť (ďalej len „rada“).
- 2/ Informoval, že hlavným cieľom zasadnutia je diskusia o verzii Celoštátnej stratégie ochrany a podpory ľudských práv v SR (ďalej len „stratégia“), po ukončení medzirezortného pripomienkového konania.
- 3/ Vyzval tajomníčku rady o kontrolu uznášaniaschopnosti rady.

Barbara Illková, tajomníčka rady

Skonštatovala, že vzhľadom na počet prítomných členov rady, je rada uznášaniaschopná. Privítala zástupcov médií a verejnosť.

Miroslav Lajčák, predseda rady

- 1/ Vyzval prítomných na prípadné doplnenie programu zasadnutia, ktoré pozostáva z dvoch meritórnych bodov a z jednej informácie. Informoval, že výkonný riaditeľ Slovenského národného strediska pre ľudské práva (ďalej „SNSLP“) požiadal o posun bodu týkajúceho sa jeho informácie na úvod rokovania, vzhľadom na jeho časové limity.
- 2/ V reakcii na návrh Adriany Mesochoritiseovej, podpredsedníčky Výboru pre rodovú rovnosť, ktorá za občiansku komoru požiadala o hlasovanie o stiahnutí návrhu stratégie z rokovania, s cieľom predĺžiť termín na riadne prerokovanie pripomienok a skvalitnenie materiálu, uviedol, že by privítal diskusiu o návrhu materiálu na rokovaní rady s cieľom vypočutia názorov členov rady.
- 3/ Návrh Alexandra Bröstla na úpravu názvu bodu programu týkajúceho sa prerokovania stratégie bol akceptovaný.
- 4/ Rada odsúhlasila návrh programu rokovania (16 – za, 0 – proti, 6 – zdržali sa).

BOD 1

Marian Mesároš, výkonný riaditeľ SNSLP

Informoval, že akreditačný status je udeľovaný všetkým národným inštitúciám na ochranu ľudských práv, ktoré sa zriaďujú na základe dohody OSN a vlád jej členského štátu, teda aj medzi SR a OSN o zriadení SNSLP. Akreditačný status reflektuje súlad legislatívy, na základe ktorej zriadená inštitúcia funguje v súlade s Parížskymi princípmi, ktoré boli prijaté rezolúciou Valného zhromaždenia OSN č. 48/134 v decembri 1993. O histórii, ktorá viedla k predmetnej správe OSN, už viackrát na pôde rady informoval. V januári a februári 2014 osobne rokoval s viacerými zástupcami dotknutých inštitúcií a organizácií OSN a následné otázky boli telefonicky zodpovedané priamo akreditačnej komisii Medzinárodného riadiaceho výboru. Následne akreditačná komisia predložila materiál spolu s pripomienkami Medzinárodnému riadiacemu výboru a odporučila, aby bol stredisku udelený status B. Medzinárodný riadiaci výbor si osvojil predložené stanovisko subakreditačnej komisie a SNSLP bol 23. mája 2014 udelený status B. Ako riaditeľ SNSLP ho informácia veľmi teší, pretože neznamena to iba potvrdenie toho, že SNSLP funguje v istom súlade s Parížskymi princípmi, ale aj toho, že je ďalej potreba pracovať na tom, aby smerovali k plnému súladu fungovania SNSLP s Parížskymi princípmi. Osobitne sa poďakoval MZVaEZ SR a Stálej misii pri OSN v Ženeve za odbornú pomoc, ktorú v procese akreditácie poskytli.

Laco Oravec, Nadácia Milana Šimečku

Podotkol, že je vhodné prijať takúto informáciu na vedomie, keďže rámec diskusie o SNSLP súvisí aj so všeobecným požívaním dôvery SNSLP inými aktérmi (nielen mimovládny organizáciami). Myslí si, že SNSLP ešte čaká dlhá cesta k tomu, aby obnovilo dôveru verejných inštitúcií. Svojou činnosťou musí dokázať, že si naozaj status v budúcnosti zaslúži. Nemyslí si, že získanie statusu B ukončuje diskusiu o fungovaní a budúcnosti SNSLP, ale očakáva ešte mnoho diskusií na túto tému.

Miroslav Lajčák, predseda rady

Má za to, že si všetci uvedomujú, že získanie statusu B nie je koniec procesu.

Šarlota Pufflerová, podpredsedníčka Výboru pre výskum, vzdelávanie, výchovu v oblasti ľudských práv a rozvojového vzdelávania

Zdôraznila, že v texte o procese UPR je uvedená informácia o udelení akreditácie, ale zároveň sa explicitne uvádza potreba novelizácie zákona o SNSLP a jej plný súlad s Parížskymi princípmi. Aktuálny návrh novely zákona podľa nej stále nie je v súlade s predmetnými princípmi. Upriamila pozornosť na skutočnosť, že v tom istom odseku sa spomína aj stratégia v tom zmysle, že špecificky odráža práva LGBTI ľudí.

Miroslav Lajčák, predseda rady

K úlohe sa hlási ministerstvo spravodlivosti a rada bude súčasťou tohto procesu.

Rada vzala na vedomie informáciu výkonného riaditeľa SNSLP o udelení akreditačného statusu B stredisku.

BOD 2

Miroslav Lajčák, predseda rady

V predvečer zasadnutia rady bolo distribuované aktuálne znenie materiálu. MZVaEZ SR urobilo všetko preto, aby bol členom rady doručený v najskoršom možnom termíne. Aktuálne znenie materiálu je s rozporom.

V rámci medzirezortného pripomienkového konania bolo uplatnených spolu 332 pripomienok, z toho 163 zásadných a 169 obyčajných. Čo sa týka na prvý pohľad hrozivého čísla 163 zásadných pripomienok, podotkol, že až 104 z nich si uplatnil jeden subjekt. Zostáva 58, v rámci ktorých sa dosiahla úplná alebo čiastočná zhoda zhruba v polovici pripomienok.

Pripomienky je možné rozdeliť do štyroch kategórií: 1. pripomienky k filozofickej povahe materiálu; 2. pripomienky legislatívno-technickej povahy; 3. pripomienky formálno-právnej povahy; 4. pripomienky editorsko-technickej povahy. Zásadné pripomienky sa dajú rozdeliť do piatich rámcových tematických skupín: 1. vyňatie príloh z materiálu, resp. požiadavka na neprijatie stratégie ako celku; 2. rozširovanie rozsahu práv, ktorým by sa mala stratégia venovať, ako je napr. právo na život od počatia, sloboda myslenia, svedomia, náboženského vyznania, viery; 3. zásadné výhrady k niektorým témam stratégie, ako je napr. rodová rovnosť, práva LGBTI osôb; 4. požiadavka špecifikácie nositeľov úloh vyplývajúcich z opatrení, ako aj spôsobu a termínu zabezpečenia ich realizácie a financovania; 5. k návrhu uznesenia vlády si niektoré rezorty uplatnili pripomienky požadujúce ich vyňatie ako zodpovedných subjektov pri realizácii opatrení alebo akčných plánov, napr. ministerstvo hospodárstva alebo ministerstvo obrany.

Informoval, že berúc do úvahy počet subjektov, ktoré si uplatnili zásadné a obyčajné pripomienky, ako aj vzájomný prienik pripomienok a tém, prijal rozhodnutie uskutočniť hromadné konferenčné rozporové konanie aj za účasti gestorských rezortov jednotlivých príloh stratégie. Uviedol, že z formálneho hľadiska je takýto spôsob v poriadku, spoločné konferenčné rozporové konanie alebo inak nazývané odborná porada alebo prezentácia je bežnou praxou a spôsobom prerokovania zásadných pripomienok v prípade, ak si to vyžaduje ich povaha alebo aj náročné časové okolnosti. Má za to, že v tomto prípade sa stretli obidve podmienky. Ak má niekto pocit, že takéto konanie nebolo v súlade s pravidlami predkladania materiálov na rokovanie vlády, tak sa mylí. Zároveň išlo o to pokračovať v duchu filozofie participatívneho a otvoreného procesu prípravy stratégie, v rámci diskusie umožniť všetkým, aby si vypočuli názory všetkých platforiem. Zdôraznil, že účelom rozporového konania nebolo nahrádzať výstupy z odborných podujatí.

Skonštatoval, že rozporové konanie potvrdilo to, čo všetci vedia, cítia a počujú, že materiál nie je celospoločensky konsenzný a že chýba dobrá vôľa kľúčových subjektov a partnerov na dosiahnutie konsenzu. Stratégia nie je a nemôže byť ideálny dokument. Je to prvá stratégia, prvý dokument svojho druhu na Slovensku. Nie je to ani všeobsiahle dielo, ktoré bude na dlhé roky dopredu ako fixná a nemenná dogma tvarovať a vytvárať ľudsko-právne politiky na Slovensku. Vníma ju ako odrazový mostík, ako istú kostru, na ktorú sa budú postupne nabaľovať konkrétne politiky, akčné plány, zmysluplné iniciatívy. To znamená platformu, na ktorú je možné sa odvolávať. Vníma ju, samozrejme, ako kompromis, ktorý odráža momentálny stav slovenskej reality a momentálny stav vnímania ľudských práv na Slovensku. Problémy, ktoré tu sú, sa nevyriešia tým, že si pred nimi budeme zatvárať oči. Naopak, je treba ich pomenovať jasne, zreteľne, ale zároveň pokojne a treba načrtnúť cestu a spôsob ich riešenia. Ak na niečo táto spoločnosť nie je pripravená, nestačí dať administratívny príkaz. Je lepšie ísť metódou postupných krokov, ale tak, aby sa nevytvárala priepasť vnútri spoločnosti. K dosiahnutiu cieľa je nevyhnutná dobrá vôľa kľúčových subjektov a partnerov a snaha dosiahnuť kompromis. Prejavilo sa veľmi výrazné odmietanie kompromisu.

Informoval, že materiál predkladá v tej podobe, v akej je ochotný a schopný sa pod neho podpísať a predložiť na rokovanie vlády. Nemá v úmysle robiť nič proti vôli rady. Existuje niekoľko možností, z ktorých sú dve hlavné. Buď sa rada dohodne, že materiál pôjde do vlády s rozporom a že niektoré z rozporov sú nezmieriteľné a termín, ktorý je tretím v poradí, bude

dodržaný alebo rada zaujme stanovisko, že sa v rámci dodatočného času budú hľadať prieniky a kompromisy. Netreba si však nahovárať, že za tri alebo šesť mesiacov sa zásadne filozofické, etické rozdiely v ponímaní koncepcie ľudských práv na Slovensku zmenia.

Zdôraznil, že ďalší osud stratégie je v rukách členov rady. Dodal, že od začiatku mu záležalo na vytvorení konsenzuálneho materiálu, ktorý v súčasnosti nie je, ale má zodpovednosť za prípravu a vypracovanie stratégie.

Laco Oravec, Nadácia Milana Šimečku

Za občiansku komoru rady uviedol, že kolektívne predkladali pripomienku a kolektívne dávali aj tlačové vyhlásenie. Zrekapituloval fakty, ako ich vnímajú predkladatelia pripomienok. Na ostatnom zasadnutí rady ocenili dvojročný proces prípravy a toho, čo sa dnes nazýva prílohami a čo, podľa nich, trochu degraduje prácu počas dvoch rokov, ktorá sa odohrávala v mantineloch možnej celospoločenskej diskusie. Dospelo sa k vypracovaniu príloh podpísaných ministrami, vzatými na vedomie ako stav verejnej diskusie o ľudsko-právnych politikách. Na to mala nasledovať nadstavba, akýsi syntetický dokument, ktorý z kapitol vyťaží a zhodnotí to, čo jednotlivé pracovné skupiny prediskutovali a dosiahli a pripraví sa jedna celistvá stratégia, ktorá bude zastrešovať čiastkové pracovné skupiny. Materiál sa objavil 24 hodín pre rokovaním rady. Nikto, žiaden rezort, žiadna organizácia ho pred tým nevidela.

Pred tromi týždňami sa na rokovaní rady vyjadrili, že v zásade veľmi pozitívne vnímajú text samotnej stratégie a vidia istý priestor na jeho vylepšenie. Ani raz zásadne nezhodili samotnú stratégiu. Vedia, kto bol redakčný tím a z čoho sa vychádzalo. Predseda rady na ostatnom rokovaní povedal, že rada nemá byť draftovací orgán a sľúbil, že pripomienkami členov rady sa bude veľmi seriózne zaoberať a špeciálne členovia rady budú mať možnosť o nich rokovať, čo je uvedené aj v zápisnici.

Hneď po rade začali spisovať drobné úpravy, ktoré by mohli materiál vylepšiť. Celý verejný obraz tejto diskusie v posledných dvoch týždňoch sa interpretuje ako filozoficko-etický. Z ich pripomienok však ani jedna nemá ideologický rozmer. Všetky smerujú k implementácii stratégie a majú zodpovedať nasledovné otázky: Aké inštitúcie potrebujeme? Aké rozpočtové mechanizmy potrebujeme? Ako potrebujeme posilňovať existujúce inštitúcie? Tieto pripomienky navyše nie sú v rozpore so žiadnym iným aktérom verejnej diskusie. Žiaden rezort nebol výrazne v kolízii s tým, čo tvrdia, ani s tým, čo je možné nazvať pripomienky kresťanských organizácií. Tie smerovali k úplne inej veci.

Predložili 22 pripomienok, z ktorých 19 je substantívnych a 3 sú technickejšie, ale predstavujú najhlbšie presvedčenie o tom, čo stratégia potrebuje, aby bola jedným zmysluplným orgánom. Odcitoval zo zápisnice spred troch týždňov vyjadrenie predsedu rady, keď povedal v reakcii na námet, že každá stratégia potrebuje akčný plán na výkon stratégie a že to považuje za mimoriadne konštruktívny návrh. A akčný plán táto stratégia nebude mať.

Jedna z ich hlavných požiadaviek, zaviesť do uznesenia mechanizmus implementácie stratégie na šesť rokov ako východisko, nebola akceptovaná. Na rozporovom konaní nebola každá pripomienka samostatne prerokovaná. Pripomienky predložilo 13 členov rady a 50 mimovládnych organizácií. Sú to všetko organizácie, ktoré bežne ministerstvo podporuje a má s nimi vzťahy. Predložené pripomienky sa nedajú nazvať konfrontačné, sú kultivovane formulované. Na pripomienky nedostali odpoveď a v tabuľke z rozporového konania nie je uvedený dôvod, prečo neboli prijaté. O dvoch z nich sa viedla krátka diskusia - o prílohách a o zmene kompetenčného zákona. O ďalších osemnástich nezaznelo ani slovo. A v tabuľke je

uvedené, že všetky sú neakceptované. Z dvadsiatich dvoch nula akceptovaných. Toto sa označuje za dialóg? Nie s občianskou spoločnosťou, ale s komorou tejto rady? Je ochota predložiť materiál do vlády bez riadnej diskusie?

Navrhli kompromisné riešenie, že stiahnu 20 z nich a nechajú len 2, ak predseda rady sľúbi, že do konca roka nájde priestor na diskusiu o nich prostredníctvom akčného plánu. Sú si vedomí, že svojim návrhom zaskočili ministerstvá a uznávajú, že treba o tom viesť diskusiu. Ale chcú vidieť otvorené dvere, priestor na budúce implementovanie. Každá stratégia potrebuje svojho nositeľa a implementáciu, lebo inak sa o šesť rokov skonštatuje, že je to smutné, že sa to nepodarilo. Spresnil, že dnešná diskusia nie je o obsahu stratégie. Je o tom, čo považujú za zanedbanú koncovku. Pod tlakom času skrátka nie je možné oklamať procesy. Uznávajú, že je tam Spoločenstvo Ladislava Hanusa, ale pripúšťajú, že aj oni majú právo o svojich pripomienkach rokovať. Ide predsa o princíp demokracie. Stalo sa, že ministerstvá viedli rozporové konanie aj 3 týždne, pretože raz to musia absolvovať. Najviac ich sklamalo rozporové konanie a považujú to za nespravodlivé, nie rovný prístup, nie dostatočne demokratické. Žiadajú preto, aby aspoň niektoré z pripomienok mohli obhájiť a dospieť ku konsenzu, či už na rade alebo na inej platforme a formáte a aby mali možnosť byť vypočutí a počuť odpovede na predložené návrhy.

Miroslav Lajčák, predseda rady

Dodal, že časový rámec je všetkým známy, hovorilo sa o ňom niekoľkokrát. Termín 30. 6., ktorý bol dvakrát posunutý, už viacerí z členov rady zastupujúcich občiansku komoru kritizovali. Ale ak je rada toho názoru, že je potrebný ďalší posun, bude to akceptovať. Nerád by však bol kritizovaný za to, že nedodrжал svoj vlastný termín. Je viazaný uznesením vlády, aby ho do 30. 6. predložil. Pokiaľ je rada toho názoru, že treba hľadať prieniky a venovať čas detailnému rozporovému konaniu, nebráni sa tomu. V tomto prípade však nie je možné stanoviť fixný termín. Je potrebný dostatok času a trpezlivosti.

Pavol Šimunič, generálny riaditeľ sekcie kultúrneho dedičstva Ministerstva kultúry SR

Upozornil na jednu skutočnosť, na ktorú by sa nemalo zabúdať, pretože z tej sa odvíjajú všetky ostatné konzekvencie. Netreba si nahovárať, že príprava materiálu a formulovanie základných princípov stratégie nepolarizovala slovenskú spoločnosť. Netreba si nahovárať, že riešenie niektorých otázok v stratégii bolo pre časť spoločnosti možno priveľa, pričom pre druhú časť spoločnosti a aj pre participujúcich na príprave stratégie to bolo zase primálo. Myslí si, že predložený text prešiel riadnym pripomienkovaním a riadnym pripomienkovacím procesom, je to umenie možného a priechodného. Upozornil, že žiadna stavba ani žiadna cesta sa nepostaví bez základného kameňa. Mať spočiatku aspiráciu, aby základný kameň bol diamantový, asi nie je najsprávnejšie nastavený cieľ. Myslí si, že je dôležité, aby základný kameň plnil funkciu základného kameňa. Má za to, že stratégia tým základným kameňom je.

Šarlota Pufflerová, podpredsedníčka Výboru pre výskum, vzdelávanie, výchovu v oblasti ľudských práv a rozvojového vzdelávania

Všetka práca a dlhý čas, ktorý spoločne všetci ľudia vo výboroch a mnohí ďalší k tvorbe príloh stratégie venovali, viedla ku pozoruhodnému výsledku, materiálom, ktoré vzišli z výborov, boli endorované, prijaté ministerstvami. Pri tvorbe príloh sa vyjednávalo a išlo ku kompromisom. Bol to výsledok procesu, ktorý považuje za demokratický aj participatívny a ktorý je dokladom toho, že na stole je materiál, na ktorom je zhoda. Nemyslí si, že by v spoločnosti nebola na niečom zhoda. Nemyslí si, že je tu akákoľvek druhá strana. Všetci si len riešia svoj okruh práv, ku ktorým sa vyjadrujú. Dokonca aj pani Dobešová, ktorá reprezentuje „druhú stranu“, sa vyjadrila otvorene, verejne v televíznej relácii, že oni by stratégiu prijali, dokonca 90% stratégie je podľa nich v poriadku. Tak aká nezhoda? Rozpor

nie je v spoločnosti. Rozpor je medzi nimi a ministerstvom, ktoré je gestorským ministerstvom celej stratégie. Rozpor nie je o obsahu stratégie, pretože nenamietajú de facto nič zásadné a závažné. Zásadná nezhoda je v tom, že ministerstvo nechce akceptovať výsledok participatívneho procesu, v rámci ktorého sa dokázali dohodnúť všetci zúčastnení, teda aj predstavitelia štátu, verejnej moci, verejných inštitúcií a občianskej spoločnosti, akademickej pôdy atď. Jedna z ich zásadných pripomienok dáva implementačný rámec tomu, ako by stratégia mohla byť uvedená do života.

Pripomenula, že bazírovala na každom možnom zasadnutí ktoréhokoľvek orgánu, od výborov, cez koordinačnú skupinu a radu, na takom znení jadrového textu, ktorý by dal rámce, do ktorých sa zapasuje to, čo vznikne v participatívnom procese. Výsledky tohto procesu, to nie sú len debaty pár ľudí na workshopoch, je to seriózna práca odborníkov, odborníkov a pracovných skupín, všetko v súlade s uzneseniami rady, ktoré dokázali splniť. Podľa nej je to súčasť, ktorá dáva možnosti rozmýšľať už v intenciách konkrétnych opatrení a konkrétnych politík. Nenavrhli, aby prílohy boli záväzné, pretože je jasné, že to nemôže byť záväzné, keď to je len náčrt, ako by to mohlo byť. Samotná stratégia sa, pravdepodobne, tiež nedá označiť za dokument, ktorý má nejakú mieru záväznosti, že by nemohol ďalej byť formátovaný.

Radi by predostreli aj ďalšie návrhy a pripomienky, pretože mnoho z nich boli uznesenia, ktoré by mala prijať vláda a ktoré by mali smerovať k tomu, ako budú jednotlivé kroky postupne realizované. Návrhy unesení smerujú aj k časovým rámcom, k finančnému premietnutiu a hlavne k zodpovednostiam za úlohy, pretože stále nie je orgán alebo inštitúcia, ktorá by priamo mala na zodpovednosti práve implementáciu ľudských práv, a teda ľudsko-právnych záväzkov. Pretože to, čo majú na zodpovednosti jednotlivé ministerstvá, to čo má na zodpovednosti ministerstvo zahraničných vecí, ešte stále nepokrýva implementáciu záväzkov alebo realizáciu, tvorbu, monitoring, vyhodnocovanie a znovupretváranie verejných politík. Všetky ich pripomienky v komplexnosti dávajú celkový návrh riešenia. V rámci pripomienkového konania dali aj kompromisný návrh, t.j. návrh akčného plánu stratégie, ktorý by mohol jednotlivé kroky, resp. náplne činnosti obsahovať.

Miroslav Lajčák, predseda rady

Skonštatoval, že proces vníma inak. Ohradil sa voči vyjadreniu, že „ministerstvo nechce“. Neexistuje nič, čo by nechcelo. Želá si dokument, na ktorom bude maximálna zhoda. Cíti, že 90% je maximum a že 100%-ný prienik nebude nikdy. Vyzval, aby sa zafixovalo to, čo už existuje. Myslí si, že v žiadnej fáze prípravy dokumentu nenanucoval svoju koncepciu alebo videnie, ale snažil sa byť mediátorom celého procesu. Zdôraznil, že je pripravený akceptovať väčšinovú vôľu rady.

Adriana Mesochoritsová, podpredsedníčka Výboru pre rodovú rovnosť

Skonštatovala, že médiá často podávajú informácie tak, ako keby išlo o boj medzi rôznymi časťami občianskej spoločnosti. Iste dochádza k iným pohľadom na odlišné stanoviská, ale nemyslí si, že v procese tvorby stratégie ide o to povedať si, že za tri mesiace sa nedosiahne zhoda v istých veciach. V istých veciach nie je možné dosiahnuť zhodu ani za pár rokov. Práve preto sa pripravuje stratégia. Práve preto bolo niekoľkokrát povedané, že jednou z kľúčových častí je výchova a vzdelávanie k ľudským právam, pretože to je oblasť, ktorá spôsobuje trenia v spoločnosti. Dodala, že všetci si uvedomujú, že za oblasť ľudských práv má hlavnú zodpovednosť štát. Prebehlo veľa rokovaní aj s ministerstvami a prílohy boli podpísané ministrami. To znamená, že sa dospelo k istej zhode a materiály, ktoré boli predložené, neboli len výsledkami workshopov, ako sa to mylne interpretuje v médiách. Dlho

sa diskutovalo, pracovalo vo výboroch, všetci ministri podpísali materiály, ktoré sú prílohou stratégie.

Celý proces vnímali ako participatívny, pričom sa konečne vytvárali odborné väzby medzi štátnou správou a občianskou spoločnosťou. Proces sa zastavil práve vtedy, keď ich pripomienky smerovali k vylepšeniu implementačného procesu stratégie. Zopakovala slová pána Oravca, že nemožno považovať za konsenzus to, keď z 22 pripomienok nie je prijatá ani jedna. Nepovažuje za vhodný taký spôsob rokovania, keď sú partnerovi bez diskusie odmietnuté všetky pripomienky, a to dokonca aj kompromisné návrhy v podobe troch pripomienok. Navrhuje preto, aby bola možnosť rozobrať jednotlivé pripomienky a dokončiť proces participatívne, prepojiť všetky prílohy, ktoré boli podpísané aj ministerstvami a kde bola zhoda aj časti občianskej spoločnosti, aj štátnej správy, s uzneseniami a s telom samotnej správy, pripraviť také uznesenia, ktoré pomôžu k implementácii stratégie. Ak stratégia neobsahuje isté uznesenia, časové rámce a zodpovednosti, tak sa veľmi ťažko naplňajú a ešte ťažšie odpočítajú. Občianska komora rady preto vyzvala radu, aby opätovne zvážila to, čo bolo povedané a aby sa naďalej hľadalo riešenie, ktoré by pomohlo zlepšiť stav ľudských práv na Slovensku.

Zuzana Štrbíková, Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR

Myslí si, že ministerstvá sa nebránia tomu, aby to, čo sa momentálne označuje ako prílohy, bolo východiskom pre akčné plány, pretože na tom s mimovládnyimi neziskovými organizáciami spolupracovali. Upriamila pozornosť na to, aby sa nestala tá istá chyba, ktorú ministerstvo školstva v nedávnej histórii urobilo. Prijímali stratégiu celoživotného vzdelávania a poradenstva, ale žiaľ, bez finančného krytia. Tiež tam bolo napísané, že stratégia nemá dopad na verejné financie. Mala. Následný akčný plán to nevyriešil. Žiaľ, museli čakať na Európsky sociálny fond, aby mohli stratégiu implementovať. Požiadala preto, aby v doložke vplyvov nebola poznámka o tom, že stratégia nemá dopad na verejné financie. Má a treba to vyriešiť ešte pred tým, ako budú akčné plány.

Martin Macko, podpredseda Výboru pre práva lesieb, gejev, bisexuálnych, transrodových a intersexuálnych osôb

Ocenil proces až po obdobie 24 hodín pred pripomienkovým konaním, keď bol materiál členom rady doručený. Dovtedy bol proces skutočne participatívny. Podľakoval sa ministerstvu spravodlivosti, že menovite ich výboru vytvoril taký priestor, aký bol a mohli sa zrealizovať veci, ktoré skutočne pred tým nemali obdobu. Problém nastal po tom. Upriamil pozornosť na závery riadiaceho výboru, kde sa stanovil harmonogram, v ktorom bolo jasne určené, že celý tento týždeň má byť určený na rozporové konania, čo sa neudialo. Mrzí ho aj postoj ministerstva školstva a zdravotníctva, ale chápe, že asi je to spôsobené tým, že ako jediné dve ministerstvá si napriek opakovanej výzve nedelegovali svojich zástupcov do príslušných pracovných skupín. Dúfa, že sa to v budúcnosti napraví a ich pripomienky budú známe skôr, ako až v pripomienkovom konaní.

K pripomienkam dodal, že vychádzajú z textu predloženého materiálu. V rámci priorit a úloh v oblasti ochrany ľudských práv chýba určenie garanta, a teda nositeľa úlohy a čas, kedy sa majú realizovať a za čo sa majú realizovať. V slovenskej realite to znamená, že asi nebudú robené nikým, nikdy a za nič. Podstata ich pripomienok tkvie v tom, aby každá úloha mala svojho garanta a svoj časový plán. Preto, pokiaľ ide o prvú úlohu - vypracovanie komplexnej a hĺbkovej analýzy dodržiavania ľudských práv, navrhli, aby jej garantom bolo ministerstvo zahraničných vecí, lebo je v súčasnosti jediné, ktoré má v kompetenčnom zákone explicitne uvedené ľudské práva, aj keď iba koordináciu. Podľa nich je ministerstvo zahraničných vecí logicky jediné, ktoré to môže nejakým spôsobom garantovať, čo však neznamená, že to má realizovať, ale môže to napr. zadať. Druhá vec je, či to považujú za dostatočné vymedzenie. Pripomienky podľa nich nejdú nad rámec predloženého textu, ale

majú za cieľ ho zrealizovať v praxi. Zároveň chápu, že určenie nositeľov a termínov plnenia sa nedá urobiť za jedno rozporové konanie, ale je jasné, že musí prebehnúť rokovanie aj medzi rezortmi, prípadne radou a jej výbormi. Navrhujú preto, aby proces rokovaní o texte a jeho realizácii, naplnení v praxi, pokračoval.

Marián Török, vedúci Kancelárie verejnej ochrankyne práv

Informoval, že Kancelária verejného ochrancu práv odprezentovala 3 zásadné pripomienky počas konferenčného rozporového konania, z ktorých boli niektoré zapracované, aj keď odpovede, ktoré dostali na rozporovom konaní potom nekorešpondovali s predloženou zápisnicou. K jednej zo zásadných pripomienok, ktorá nebola akceptovaná uviedol, že nerozumie stanovisku ministerstva k návrhu verejnej ochrankyne práv, ktorá hovorila o doplnení strategického cieľa vo vzťahu k ochrane základných práv a slobôd osôb vrátane detí, ktoré nežijú v manželstve ako jedinečnom zväzku medzi mužom a ženou. Túto pripomienku dávali aj v kontexte so zmenou ústavy, ktorú prijalo 102 poslancov (koalícia aj opozícia). Mali preto potrebu dať takúto pripomienku, nakoľko stratégia sa touto témou nezaoberala. Boli sklamaní so znením zápisnice, kde sa konštatovalo, že zástupcom VOP bolo objasnené, že súbežne s prípravou stratégie paralelne prebiehalo viacero procesov, ktoré stratégia nereflektovala. Podľa ich názoru zmena ústavy nie je nejaký z viacerých procesov, ktoré dva alebo viac rokov prebiehajú. Ústava sa nezvykne meniť často, a preto sú z prezentovaného stanoviska rozčarovaní.

Miroslav Lajčák, predseda rady

Skonštatoval, že proces prípravy stratégie má dlhšiu históriu, než proces novely ústavy.

Jozef Mikloško, poslanec Národnej rady SR

Informoval, že v priebehu dňa sa v parlamente o stratégii hovorilo. Práca na príprave stratégie trvá dlho, vyše dvoch rokov, a teda je čas proces uzavrieť. Myslí si, že sa nezačína na zelenej lúke. Je tu Všeobecná deklarácia o ľudských právach, listina ľudských práv, ktorá sa inkorporovala celá do ústavy, Dohovor o ľudských právach, o právach dieťaťa a mnoho iných dokumentov, ktoré sú pre SR záväzné. Dvojročnú prácu nie je možné len tak zahodiť alebo povedať, že nie je ukončená. Ešte nie je ukončená. Ale to je možné nejakým spôsobom, uznesením vlády, upraviť. Chápe, že Slovensko je polarizované vo všetkom, nielen v ľudských právach. Očakávať náhlu zmenu nie je reálne. Treba vychádzať z momentálnej situácie. Má za to, že na Slovensku je veľa obyvateľov alebo skupín, ktoré sú nejakým spôsobom ohrozené. Seniori, zdravotne postihnutí, mládež, rodiny s deťmi, problematika výchovy k ľudským právam, súdne záležitosti, chorí a tak ďalej. Samozrejme aj LGBTI skupina, avšak ich požiadavky boli nad rámec toho, čo si dovolili ostatní. Minister a vláda majú svoju kompetenciu a zodpovednosť, ale dôležité je diskutovať s mimovládnyimi organizáciami a občianskou spoločnosťou. Ale raz dôjde čas, keď treba debatu na určitej úrovni skončiť a ísť ďalej. Myslí si, že Deň D nastal a že 27 strán by mohlo ísť do vlády, aby bola úloha do 30. 6. splnená a uznesením by vláda poverila ministrov, resp. jedného zodpovedného ministra rozpracovaním konkrétnych úloh jednotlivých rezortov. Informoval, že nedávno vydali vládny materiál, Národný program ochrany starších ľudí, v ktorého závere sú všetky úlohy na všetky rezorty, ktoré boli s nimi prediskutované.

Ján Hero, Úrad splnomocnenca vlády SR pre rómske komunity

Podakoval za úpravu textu v zmysle ich pripomienok. Zároveň však poukázal na skutočnosť, že zrejme pod vplyvom iných pripomienok k uzneseniu B4 bolo znenie textu uznesenia zmenené, v čom vidia problém. Pred zmenou boli úlohou „vypracovať v medziach svojich kompetencií akčné plány pre zraniteľné marginalizované skupiny a jednotlivcov“ poverení všetci ministri, čo považuje za adekvátne. Po zmene textu uznesenia, napr. pokiaľ ide o

skupinu obyvateľov, ktorú zastupujú (ľudia žijúci na hranici chudoby) vypadli dôležité rezorty ako sú ministerstvo dopravy a výstavby (riešenie bývania), ministerstvo zdravotníctva, ministerstvo životného prostredia (prístup k pitnej vode) a iné rezorty (napr. zamestnanosť).

Pavol Šimunič, generálny riaditeľ sekcie kultúrneho dedičstva Ministerstva kultúry SR

Pripomienka MK SR k uzneseniu vlády bola vzhľadom na to, že MK SR plní len prierezové úlohy a nemá konkrétne kompetencie, postavená tak, že očakávali jeho vyraďenie z danej úlohy. Navrhol spresniť ku každému akčnému plánu gestorstvo, s tým, že MK SR môže byť ako spolupracujúci subjekt, nie ako zodpovedný.

Miroslav Lajčák, predseda rady

Uviedol, že presne z tohto dôvodu sa konalo hromadné pripomienkové konanie, aby sa k pripomienkam vyjadrilo viac subjektov. Ak napr. Konferencia biskupov Slovenska žiada vypustiť zo stratégie celý rámec úlohy II/2 o financovaní a rozpočtovej kapitole ako zásadnú pripomienku, ako je možné nájsť prienik? Má záujem na tom, aby bola stratégia konsenzuálny dokument, nechce ho preto silou „pretlačiť“ na vládu. Rovnako nepovažuje za vhodné robiť tlačové konferencie a prostredníctvom nich kritizovať. Vyzval členov rady, aby si uvedomovali, že nás čaká možno ešte raz toľko práce, ako už máme za sebou, a že to bude ťažké hľadanie prieniku, a teda kapacitných, administratívnych a rozpočtových možností rezortov, očakávanie občianskeho sektora, očakávania verejnosti. Je však pripravený do toho ísť. Ak je rada za to, aby proces pokračoval, nie je proti. Konštatoval, že na rokovanie rady prichádzal s tým, že by bolo dobré zafixovať to, na čom je zhoda a od toho sa odraziť ďalej. Nikdy to však nemal v úmysle nejakým spôsobom nanucovať rade. Zopakoval, že ak majú členovia rady pocit, že pokračovať v procese má zmysel, je on aj ministerstvo pripravené. Navrhol, aby sa nestanovil žiaden termín, pretože už boli tri a nerád by bol pod časovým tlakom. Navrhol, aby sa na každom zasadnutí rady dával kontrolný odpočet, z ktorého bude zrejmé, či nastal pokrok.

Alexander Brörtl, expert rady

Vo vzťahu k pripomienkovému konaniu vzal na vedomie argument predsedu rady. Pri rokovaní o strategických otázkach, ktoré sú časovo náročné, by privítal viac priestoru na rokovania. Na príklade Rady Európy uviedol, že v takýchto situáciách sa žiada konsenzus a keď je potreba, rokuje sa bez časových obmedzení a jednoznačne, nekompromisne. Súhlasí s názorom predsedu rady, že jeden zo záverov môže byť stratégiu prijať s rozporom. Nevidí v tom problém. Pokiaľ ide o zdanlivo jednoduchú otázku, či prílohy majú byť súčasťou stratégie alebo nie, nemyslí si, že je na ňu jednoznačná odpoveď. Navrhol dať prílohy bokom, pretože je to aj právna otázka. Ak by sa jednalo o zákon alebo iný prameň práva s prílohami, prílohy majú rovnakú záväznosť. Vo vzťahu k stratégii netvrdí, že toto je presne tá situácia, ale pokúša sa nájsť analógiu. Teória práva, ústavné a iné právo iných štátov alebo inej kultúry je jednoznačná. Dalo by sa povedať, že je benevolentnejšia z jedného pohľadu, ale jednoznačne, že prílohy patria k materiálu. Prílohy majú obrovský význam alebo sú rovné prameňu práva. Poukázal aj na dôležitosť procesných, resp. procedurálnych otázok. Napríklad ostatná novela Ústavy SR a odklad rokovania o novele zákona v súvislosti s previerkami sudcov je základná koncepčná otázka. Ak po sto rokoch slovenskej právnej kultúry nebolo z princípu možné, že sa predkladala ústava spolu s vykonávacími zákonmi, v tomto prípade neexistuje iná možnosť. Pretože to je okrem iného porušenie vlastných pravidiel. Spomínané dve veci spolu súvisia a mali vplyv na to, akým spôsobom prebehla diskusia alebo akým spôsobom prebehol legislatívny proces. Zdôraznil, že to nie je formálna záležitosť, to je zásadná vec týkajúca sa pravidiel. Dodal, že aj rodina je statusová vec, a to aj v ústave. Manželstvo, rodina, ale aj postavenie súdnej moci, obidve sú kľúčové otázky, pretože pod súdnou mocou sa rozumie ochrana ľudských práv. V tejto súvislosti upriamil pozornosť na

priebeh diskusie a dosiahnutý výsledok. Ide o veci „procedurálne“, aj keď to je doktrína iných ústavných súdov. Ak by sa toto stalo, tak zákon z tohto dôvodu neprejde.

Miroslav Lajčák, predseda rady

V reakcii uviedol, že nie správny adresát tejto poznámky.

Upriamil pozornosť na skutočnosť, že sa mení filozofia prístupu k stratégii. Od začiatku sa k stratégii pristupovalo pod časovým tlakom. Ak sa teraz rada dohodne, že ide urobiť všetko preto, aby výsledkom bol maximálne konsenzuálny dokument, navrhol venovať procesu toľko času, koľko potrebuje a nevystavovať sa pod tlak. Štvrtýkrát žiadať o zmenu uznesenia nebude. Navrhol pokračovať v rokovaní, a to nie s jednou stranou, ktorá vzniesla pripomienku, ale s dvoma stranami, lebo veľmi často je pripomienka k tej istej veci, ktorá sa navzájom vylučuje. Prizývané budú aj príslušné ministerstvá, aby boli toho súčasťou a zadefinovali si, čo z toho vyplýva pre konkrétny rezort, programovo, z hľadiska prípravy dokumentu, z hľadiska rozpočtového a ďalšieho. Priebežne sa bude robiť odpočet. Členovia rady budú súčasťou tohto procesu.

Laco Oravec, Nadácia Milana Šimečku

Vyslovil osobný názor, že komplikované legislatívne iniciatívy občas vyžadujú práve takéto otvorené rozporové konanie. A hlavne, keď treba filozoficky vymyslieť niektoré riešenia. Ako príklad uviedol situáciu, keď sa pred rokom dával do pripomienkovania stavebný zákon, ku ktorému prišlo 1200 pripomienok. Ministerstvo ich mohlo odmietnuť alebo si vyžiadať odklad. Práve pri stavebnom zákone to trvalo skoro rok a teraz predkladajú novú verziu stavebného zákona. Verí, že to bolo na prospech veci. Podotkol, že príprava stratégie trvala skoro tri roky, a preto považuje za neadekvátne záverečnú fázu pripomienkového a rozporového konania stihnúť za mesiac. Pracovalo sa pod tlakom, prvé časové harmonogramy boli predložené niekedy na konci decembra. Za jeden z dôležitých aspektov tejto diskusie považuje výsledky pripomienkového konania, odhliadnuc od ideologických pripomienok. K prílohám nedali žiadnu pripomienku. To sú podpísané uzavreté veci. Miešať sa do príloh a riešiť ich obsah nepovažujú za dôležité. K samotnému textu stratégie dali 3 menej závažné pripomienky. A 99 % pripomienok smerovalo k uzneseniu. Uznesenie nie je substantívnou časťou samotnej politiky a filozofie, je vykonávacím nástrojom. Napríklad úloha formulovaná v bode B4. Položil otázku, či urobí nejaké ministerstvo do roka nejaký akčný plán. Ak nie je jasne stanovený okruh zraniteľných skupín, tak sa na samostatnú iniciatívu ministerstiev nedá spoliehať. Myslí si, že v pripomienkovom konaní sa predložilo na stôl veľa cenného materiálu, ktorému treba dopriať čas. Osobne je zástanca otvoreného procesu. Nevylučuje pritom konferenčné rokovanie. Navrhol za jednu stranu pozvať rezorty a po jednom prizývať iné subjekty. V portfóliu, v akom prebehlo rozporové konanie v pondelok, sa rokovať nedalo. Ale keby sa rokovalo len o jednej batérii otázok so všetkými rezortmi, myslí si, že v mnohých z nich by sa našla zhoda. Jeho záverečné stanovisko je, že ak bude uznesenie slabé a bezzubé, tak poškodzuje kvalitu samotnej stratégie. Treba sa preto zamyslieť nad tým, ako nájsť dobré uznesenie. Zároveň navrhol, aby sa začalo rozmýšľať o akčnom pláne ako nástroji, ktorý môže kontinuálne pokračovať v diskusii o veciach, ktoré nie sú jednoduché na rozhodovanie.

Miroslav Lajčák, predseda rady

Všetky procesy si členovia rady vždy dohodnú, odsúhlasia, odhlasujú a potom sa tvária, že teraz sme pod časovým tlakom. Situácia nevznikla dnes, nerozumie, prečo sa tvária, akoby tu v minulosti nesesedeli.

Laco Oravec, Nadácia Milana Šimečku

Spresnil, že predsedu upozorňovali, že si na záver necháva málo času.

Branislav Mamojka, podpredseda Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím

Vychádzajúc z analógie k vystúpeniu p. Oravca uviedol, že stavebný zákon má dvojmesačné pripomienkové konanie, od 18. 6. do 18. 8., a teda nielen dva týždne. Určite bude dosť vážne, pretože špeciálne skupina, ktorú zastupuje, má mimoriadne závažné pripomienky, ale oceňuje, že je také dlhé. Druhá vec je konsenzus. Nevie si predstaviť konsenzus celej spoločnosti. To nebude nikdy. Musia byť osoby, ktoré sú do procesu zainteresované a oprávnené istým spôsobom v konsenze vystupovať. V tejto súvislosti to berie tak, že pripomienkové konanie je uzatvorené a v konsenze sú oprávnení k účasti len tí, ktorí pripomienkovali. Koho je to materiál? Tejto rady, ministerstva zahraničných vecí alebo koho? Ak je tejto rady, tak rada, resp. jej členovia by mali byť tí, ktorí sa majú diskutie zúčastniť. Vo vzťahu ku konferenčnému prerokovaniu pripomienok uviedol, že keď s ministerstvom práce pripravovali národný program rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím, pripomienky zoskupili do okruhov a boli zvolávané pripomienkové konania, kde bolo prítomných viacero subjektov, ktoré dali podobné pripomienky a ďalšie ministerstvá, s ktorými rokovali. Trvalo to niekoľko mesiacov. Nakoniec sa dohodli. Materiál bol jednomyselne odhlasovaný vo výbore napriek tomu, že nie je 100%-ná spokojnosť a nikdy nebude, pretože problémy budú. Myslí si preto, že nie je vhodné nedávať žiadny termín. Je skôr za predĺženie pripomienkového konania a dopracovanie sa k záveru spôsobom, ktorý všetkým bude pozdávať.

Miroslav Lajčák, predseda rady

Nesúhlasil s tvrdením pána Mamojku, pretože podľa toho, čo povedal, by bola z pripomienkového konania vylúčená napr. Konferencia biskupov Slovenska, pretože nie je členom rady. Buď sa ide inkluzívnym spôsobom alebo nie. Nemôže to byť takto.

Branislav Mamojka, podpredseda Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím

Súhlasil. Pripomienky predložili v riadnom pripomienkovom termíne, s nimi treba rokovať.

Miroslav Lajčák, predseda rady

Spresnil, že sa hovorí o predĺžení rozporového, nie pripomienkového konania.

Branislav Mamojka, podpredseda Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím

Navrhol stanoviť termín na ukončenie rozporového konania, aby sa nestalo, že ešte rok bude prebiehať diskusia o tom, či sa niečo uzavrelo. Niektoré veci pôjdu na vládu s rozporom, pretože nenastala zhoda.

Miroslav Lajčák, predseda rady

Zopakoval, že s týmto návrhom prišiel na dnešné rokovanie rady a diskusia sa vracia do východiskového bodu.

Branislav Mamojka, podpredseda Výboru pre osoby so zdravotným postihnutím

Je za hľadanie kompromisného riešenia. Boli predložené pripomienky členov rady, dve kompromisné riešenia. Ani jedno nebolo na rade prediskutované ani sa o ňom nehovorilo a nerozumie, prečo sa teraz všetko zamieta. Je za to, aby sa hovorilo o rozumnom kompromise, ale nie o nekonečnom predlžovaní.

Pavol Šimunič, generálny riaditeľ sekcie kultúrneho dedičstva Ministerstva kultúry SR

Prekvapuje ho, ako sa vyvíja diskusia v množstve problémov, ktoré sú reprezentované jednotlivými osobami a jednotlivými skupinami. Osobne si myslí, že v danej situácii tak, ako postupuje tento proces, aj v akom stave je materiál pripravený, je to o osobných rozhodnutiach, ako zaujať k materiálu stanovisko na rade. Vzhľadom na mandáty členov je to

aj o zodpovednosti za inštitucionálne rozhodnutia, aké zaujať stanovisko a z množiny rozhodnutí a postojov môže vyjsť možnosť pre predsedu rady, aby zaujal zásadné rozhodnutie. Bol by za to, aby rada prijala tieto rozhodnutia.

Miroslav Lajčák, predseda rady

Priznal, že si neželá prijať záver rady, výsledkom ktorého bude rozkol aj v spoločnosti aj v rade. Je pripravený ísť na ďalšie kolo. Jeho očakávania sú minimálne, ale určite sa nebude brániť hľadaniu ďalších prienikov. Otázka je, kde je to? Lebo ako sa hovorí, perfektný je najväčším nepriateľom dobrého. Usiluje sa nájsť prienik a dohodu.

Adriana Mesochoritisová, podpredsedníčka Výboru pre rodovú rovnosť

Nemyslí si, že je potrebný rok-dva na dopracovanie stratégie. Materiály sú pripravené, sú pozbierané prílohy, podpísané ministerstvami, sú vypracované kvalitné podklady, je vypracovaný text, ktorý potrebuje isté vylepšenia. Ide o to, nechať dobehnúť rozporové konania, s cieľom zlepšenia materiálu v zmysle implementačnej roviny. Nikto z predkladateľov pripomienok nemienil, aby sa proces ťahal ďalší rok, resp. pol roka. Myslí si, že materiál potrebuje isté vylepšenia a potrebuje preklopiť to, čo bolo povedané aj na ostatnej rade, t.j. akoby zlúčiť prílohovú časť so samotnou správou a s uzneseniami tak, aby bola stratégia vykonateľná. Myslí si, že na to nie je treba až tak veľa času, pretože rada už urobila veľa rozhodnutí a dlhodobo na tom pracovala. Kompromis je možné urobiť, ministerstvo by mohlo stratégiu na rokovanie vlády predložiť napr. v auguste, keď dobehne tento proces. Ak by proces prebiehal bez termínu alebo dohody, tak sa môže ťahať nekonečne dlho. Navyše, na rade zaznel prísľub, že ako občianska komora rady tu nesedia len tak náhodou, že boli nejakým procesom nominovaní, majú istú legitimitu, ktorá spočíva aj v ich expertíze. Takže, ak bolo na rade dohodnuté a bol prísľub, že sa bude rokovať s občianskou spoločnosťou, boli by radi, keby ich hlasy boli vypočuté.

Celospoločenský konsenzus sa nikdy nedosiahne a táto spoločnosť sa asi nezhoduje na tom, ako vyzerá slovenský štátny rozpočet, dôchodkové zabezpečenie a podobne. Určite každý zákon sa nemôže prijímať tak, že všetci s ním budú súhlasiť. Ide o to, vrátiť sa k podstate a to je naplniť medzinárodné ľudsko-právne záväzky. Ak prídu pripomienky, ktoré vybočujú z rámca ochrany ľudských práv, v tomto sa bude ťažko robiť konsenzus, pretože štát má naplňovať ľudské práva, chrániť ich a vykonávať. A má za to zodpovednosť. Konsenzus o ľudských právach existuje v podobe ústavy, a teda celospoločenskej zhody a zmluvy, ktorá platí pre všetkých. Tu sa nevyjednáva o ľudských právach, ale o uplatniteľnosti ľudských práv. Preto im záleží, aby stratégia mala väčšiu implementačnú rovinu. Zopakovala, že im nejde o to, aby rok-dva znovu pokračovala diskusia a míňali sa kapacity.

Miroslav Lajčák, predseda rady

Prevažujúca časť členov rady vyjadrila názor, že otvorené otázky, ktoré zostali po vyhodnotení pripomienkového konania sú natoľko závažné, že v rokovaní je potrebné pokračovať. Stotožnil sa s ich odporúčaním a predložil návrh uznesenia rady, aby sa pokračovalo v rokovaní o texte stratégie. Rada uznesením č. 115 jednomyselne odporučila predsedovi rady v spolupráci s ministrom spravodlivosti, ministrom práce, sociálnych vecí a rodiny, ministrom školstva, vedy, výskumu a športu, ministrom kultúry a ostatnými členmi rady zastupujúcimi verejnú správu pokračovať v rokovaní o texte stratégie s cieľom odstránenia rozporov vzniknutých počas medzirezortného pripomienkového konania. Rada sa otázkou stratégie bude zaoberať na svojom najbližšom zasadnutí v septembri 2014.

BOD 3

Ol'ga Pietruchová, riaditeľka odboru rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR:

Informovala, že návrh Správy o plnení národného akčného plánu rodovej rovnosti na roky 2010 až 2013 sa predkladá na základe bodu B3 uznesenia vlády č. 316 z mája 2010. Národný akčný plán rodovej rovnosti bol vypracovaný na základe uznesenia vlády č. 272 z roku 2009, ktorým bola schválená Národná stratégia rodovej rovnosti na roky 2009 a 2013. Stratégia sa stala platformou pre uplatňovanie rodovej rovnosti v SR, vrátane pojmového aparátu. Zdôraznila, že už v roku 2009 bol v stratégii schválený pojmový aparát, ktorý bol súčasťou materiálu. Národný akčný plán rodovej rovnosti obsahovo vychádzal zo stratégie a z vyhodnotenia uplatňovania vládnych dokumentov, ktorými boli v predchádzajúcom období Národný akčný plán pre ženy a Koncepcia rovnosti príležitostí žien a mužov. Opatrenia a odporúčania Národného akčného plánu rodovej rovnosti, ktoré sú predmetom odpočtu, zdôraznili implementáciu medzinárodných dokumentov OSN, Európskej únie a Rady Európy. Východisko pre NAP tvorili záverečné zistenia Výboru pre odstránenie diskriminácie žien OSN. Po prerokovaní druhej, tretej a štvrtej periodickej správy SR k dohovoru o odstránení všetkých foriem diskriminácie žien z 18. júla 2008. Aktivitu vyhodnocovaného Národného akčného plánu rodovej rovnosti nadväzovali aj na ustanovenia primárneho, sekundárneho práva Európskej únie zaväzujúce SR k uplatňovaniu rodovej rovnosti ako úlohy a cieľa, zároveň s dôrazom na nástroj, ktorým je takzvaný „gender mainstreaming“ alebo uplatňovanie rodového hľadiska ako právne záväzná požiadavka vyplývajúca z článku 29 smernice Európskeho parlamentu a Rady 2006/54 ES o vykonávaní zásady rovnosti príležitostí a rovnakého zaobchádzania s mužmi a ženami vo veciach zamestnanosti a povolania. Vzhľadom na opakujúcu sa diskusiu zdôraznila, že rodová rovnosť je pre SR záväzná. Predloženú správu tvorí tabuľka stavu plnenia prostredníctvom činnosti jednotlivých rezortov, samosprávnych krajov a ďalších aktérov, aj občianskej spoločnosti. Súčasťou odpočtu sú aj aktivity, ktoré boli realizované v rámci národného projektu – Inštitút rodovej rovnosti z Operačného programu Zamestnanosť a sociálna inklúzia. Materiál bol predmetom medzirezortného pripomienkového konania a je predložený na pondelňajšie rokovanie Hospodárskej a sociálnej rady a následne do vlády. V súvislosti so spomínaným projektom Inštitút rodovej rovnosti, upozornila na fakt, že 1. 7. začne kampaň o rodovej rovnosti, ktorá bude zdôrazňovať potrebu rodovej rovnosti, hlavne v odstraňovaní nerovností v odmeňovaní a dúfajú, že sa podarí vyvolať odbornú diskusiu naozaj k podstate témy rodovej rovnosti.

Laco Oravec, Nadácia Milana Šimečku

Skonštatoval, že niektorí ľudia by boli šokovaní, keby tušili, že SR má takýto akčný plán a že bol splnený. Poukázal na systémovú vec, ktorou by sa rada mala zaoberať a ktorá je aj meritom stratégie ako takej. A to je plnenie a neplnenie úloh. Pochopil, že skončilo funkčné obdobie, čiže všetko malo byť splnené. A z tabuľky je jasné, že veľa je splneného, veľa je len čiastočne splneného a zostali aj nesplnené úlohy. Nikdy neriešili na žiadnom orgáne, kto nesie zodpovednosť a aké sú konzekvencie z neplnenia úloh a dokonca aj čo možno považovať za splnenie úlohy alebo nie. Pri verejných politikách alebo projektoch by sa malo začať diskutovať aj o tom, ako merať dopady, či naozaj plnenie úloh prináša nejakú viditeľnú zmenu a či je zrejmé, že akčný plán za tri roky posunul problematiku dopredu a podobne. Ale vôbec sa aj baviť o tom, čo s rezortmi, ktoré neplnia svoje úlohy. Rada len zoberie na vedomie takýto typ správy, ale obsahom, resp. prínosom sa nezaoberá. Vykazovanie splnenia úloh mu pripadá nejednoznačne formulované, čiže nie vždy sa dá úplne vidieť, do akej miery naozaj sa vyriešil problém. Ide o všeobecnú tému do budúcej diskusie o tom, ako merať výsledky, resp. dopady podobných akčných plánov v praxi.

Oľga Pietruchová, riaditeľka odboru rodovej rovnosti a rovnosti príležitostí, Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny SR

Spresnila, že týmto vyhodnotením nekončí implementácia rodovej rovnosti. V októbri predkladajú do vlády novú stratégiu rodovej rovnosti, vrátane akčného plánu a ich prax je, že úlohy, ktoré neboli splnené a ktoré považujú za dôležité, prenesú do nového akčného plánu. Takže nie je to tak, že sa len zaznačí nesplnenie úlohy. Trvajú na tom, aby sa úloha v novelizovanej podobe objavila, pretože po uplynutí troch rokov niektoré úlohy považujú napr. za menej prioritné alebo v pláne chýbajú iné oblasti. Budú postupovať tak, ako pri Národnom akčnom pláne eliminácie a prevencie násilia, kde sa nesplnené úlohy preniesli. Inak je to nastavené pri vyhodnocovaní projektov. V novom programovom období sa počíta aj s finančnými sankciami, čo by bolo pre štátny rozpočet zaujímavé pri Národných akčných plánoch.

Rada uznesením č. 116 jednomyselne vzala na vedomie návrh Správy o plnení národného akčného plánu rodovej rovnosti na roky 2010 – 2013, ktorý na rokovanie rady predložil minister práce, sociálnych vecí a rodiny SR.

Miroslav Lajčák, predseda rady

1/ Potvrdil, že aj jeho skúsenosť s vládnymi dokumentmi je, že úlohy sa nestrácajú, sú v systéme uložené a treba sa nimi zaoberať, pokiaľ systém nemá zaevidované, že boli splnené. Pri prijímaní dokumentu má byť jasné, že je kontrolovateľný a vyhodnotiteľný.

2/ Poďakoval prítomným za účasť na zasadnutí rady. Oznámil, že v súvislosti s plnením úloh týkajúcich sa stratégie budú členovia rady kontaktovaní.

Zapísali:

Milica Jančulová

vedúca oddelenia koordinácie agendy ľudských práv

Katarína Stehlíková

oddelenie koordinácie agendy ľudských práv

Za správnosť:

Barbara Illková

generálna riaditeľka sekcie právnej a konzulárnej, tajomníčka rady

Schválil:

Miroslav Lajčák

podpredseda vlády a minister zahraničných vecí a európskych záležitostí, predseda rady